

Persconferentie 01/06/2011 - SAMENVATTING VAN DE DAGVAARDING

I. Wie stelt de dagvaarding in?

Dhr. Roel (Roland) VERSCHUEREN, geboren te GENT op 9 mei 1954, optredend enerzijds in eigen naam en voor eigen rekening, en bovendien ook in hoedanigheid van bewindvoerder en lasthebber van een aantal slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk, die dhr. Verschueren er conventioneel (bij schriftelijke overeenkomst tot procesvertegenwoordiging) toe hebben gevolmachtigd om als bewindvoerder in zijn naam doch voor hun rekening huidige vordering in te stellen en in rechte te verschijnen.

II. Wie wordt gedagvaard?

1. De Heilige Stoel,
2. Alle huidige Belgische bisschoppen
3. De huidige aartsbisschop kardinaal LEONARD
4. De gewezen aartsbisschop kardinaal Godfried DANNEELS,
5. Gewezen Bisschop Roger VAN GHELUWE
6. De Hogere Oversten van de religieuze congregaties en kloosterorden

III. Feitelijke gegevens en voorgaanden

1. Dhr. Verschueren en alle slachtoffers door wie dhr. Verschueren werd gevolmachtigd om huidige vordering in te stellen, werden als kind seksueel misbruikt binnen de pastorale sfeer.

Zij (verder steeds genoemd: "de slachtoffers") werden veelal misbruikt in een onderwijs- en opvoedingscontext, in internaten en/of andere school- of parochiegebonden jeugd- en sportactiviteiten, bv. tijdens "bijlessen" op de kamer van de priesterleraar, etc....., al dan niet vermengd met een privé-context (waarbij de priester als vriend des huizes de slachtoffers misbruikte, of waarbij het slachtoffer misdienaar was).

Geen enkele van de slachtoffers kreeg van de dader ooit enige uitleg over wat er gebeurd was. Velen van hen hadden nooit seksuele voorlichting gehad vóór de feiten gebeurden. Maar zelfs zij die wel voorgelicht waren, konden het masturbergedrag van de dader van het seksueel misbruik, de pogingen om het kind te masturberen, ervaringen van orale en anale seks, niet plaatsen. Ze werden in totale verwarring achtergelaten.

2. Het feit dat er vrij regelmatig en op vrij grote schaal seksueel misbruik op slachtoffers werd gepleegd was bij de kerkelijke overheden zeker bekend, maar dit werd o.a. ingevolge diverse Pauselijke dwingende richtlijnen en door een algemeen kerk(recht)elijk beleid zo goed mogelijk verborgen gehouden. De geheimhouding van de misbruiken was, met het oog op de bescherming van de goede naam van de Kerk, een doel op zich dat door de kerkelijke autoriteit belangrijker werd geacht dan de belangen van de slachtoffers.

In functie van die geheimhouding werd immers manifest verzuimd om correct op te treden naar de slachtoffers toe door na te laten hen hulp, bescherming tegen nieuwe misbruiken en erkenning te bieden.

Bovendien werd ook verzuimd om, uit vrees voor de ruchtbaarheid die daarvan onvermijdelijk het gevolg zou geweest zijn, voldoende streng en doortastend op te treden tegen de plegers van de seksuele misbruiken. Doortastend en duidelijk optreden was nochtans een absolute noodzaak om efficiënt en daadwerkelijk preventief en ontradend te kunnen optreden tegen de (daders van de) zeer ernstige misdrijven die veelvuldig werden begaan.

De wereldlijke gerechtelijke autoriteiten, die normalerwijze instaan voor preventie, ontrading en bestraffing van misdrijven, werden op uitdrukkelijke instructie van de Heilige Stoel nooit ingelicht van deze kerkrechtelijke en gemeenrechtelijke misdrijven. De Kerk heeft dus, misbruik makend van de enorme feitelijke en morele macht waarover zij beschikte, zichzelf het recht toegeëigend om met uitsluiting van het wereldlijk gerecht alle aan haar bekend geworden gevallen van seksueel misbruik zelf te beoordelen en af te handelen.

Aangezien het ging om zeer ernstige misdrijven gepleegd op kinderen die, zeker gelet op de feitelijke en morele machtspositie van de daders, onmondig en onmachtig waren om te reageren, was het op zich al foutief en onzorgvuldig om de gerechtelijke autoriteiten niet in te lichten en de problematiek te verzwijgen.

De absoluut onzorgvuldige en gebrekkige manier waarop de kerkelijke autoriteiten vervolgens uitvoering hebben gegeven aan de macht die zij zich voorbehielden om deze strafbare feiten te beoordelen en af te handelen, gaf echter blijk van een verregaand misprijzen voor de belangen en rechten van de slachtoffers, en van een maatschappelijk totaal onaanvaardbare bezorgdheid om de macht en de goede naam van het instituut van de Kerk te beschermen.

Pedofiele priesters werden immers in het merendeel van de gevallen gewoon overgeplaatst naar een andere parochie en/of bisdom, waardoor structureel niets aan het probleem veranderde, en er integendeel steeds nieuwe slachtoffers konden gemaakt worden (en werden gemaakt).

In een bijdrage van dhr. Thomas DOYLE (*) "The relationship between the pope and a bishop", wordt gesteld dat tot op de dag van vandaag geen enkele bisschop die op een geloofwaardige wijze in

¹ Thomas P. DOYLE is een Dominicaans priester met een doctoraat in het kerkelijk recht en 5 masterdiploma's. Hij ruilde een diplomatieke carrière bij het Vaticaan in voor een sleutelrol in de strijd tegen het seksueel misbruik binnen de Kerk. Hij sprak met meer dan 2000 slachtoffers, getuigde in meer dan 200 rechtszaken en geldt dan ook als een wereldautoriteit ter zake.

verdenking werd gesteld van seksuele feiten gepleegd op minderjarigen, werd onderworpen aan enige vorm van onderzoek via het Kerkelijk recht (alhoewel dit een kerkrechtelijk misdrijf uitmaakt² en de Paus de mogelijkheid heeft om een bisschop die er zich schuldig aan maakt te ontslaan, en zelfs tot de lekenstaat terug te brengen: zie canon 1349 van het herziene Wetboek van het Canoniek Recht uit 1983, de *Codex Iuris Canonici*; hierna CIC).

Stuk voor stuk werd hen toegestaan om met behoud van hun goede naam ontslag te nemen of hun pensioen op te nemen (punt 30 van de bijdrage van Th. DOYLE³).

3. De gevolgen van dit beleid van geheimhouding en "afhandeling binnen de kerk zelf" blijken uiteindelijk ontzaglijk, en er zijn zeer veel slachtoffers die stuk voor stuk enorme schade hebben ondergaan. Die schade is steeds blijven aanhouden en is zelfs blijven toenemen, ook nadat de seksuele aanrandingen op zich reeds lang waren opgehouden.

In het verslag van de Commissie ADRIAENSSENS d.d. 10.09.2010 (zie daarover verder) werden de kwalijke gevolgen van de feiten op professionele wijze beschreven en toegelicht.

Seksueel misbruik op jonge mensen ondermijnt 2 essentiële aspecten in hun bestaan, m.n. het vertrouwen in zichzelf en in anderen, en het veiligheidsgevoel. Deze fundamentele aspecten werden aan de slachtoffers als kinderen zeer vroeg in hun ontwikkeling ontnomen. De prijs is het wegvallen van zekerheden in het leven. De priester die door hen vertrouwd werd (en vooral ook door hun ouders en de gehele maatschappij) bleek allerm minst betrouwbaar. De onzekerheid over wie en wat nu nog betrouwbaar kon/kan zijn, ontzegt de slachtoffers de mogelijkheid op een harmonieuze ontwikkeling.

Het gevolg van seksueel misbruik in de kindertijd dat het meest verspreid is, bestaat uit de aantasting van de kwaliteit van de relaties van de slachtoffers, met zichzelf en met anderen. De impact is veel breder verspreid dan de welbekende posttraumatische stress stoornis op zich.

Nagenoeg alle slachtoffers hebben onder hun niveau gestudeerd, wat levenslang op hen woog.

De meesten hebben psychosomatische klachten, verhalen over een wankele gezondheid, slaap-, eet- en/of alcoholproblemen, velen gebruik(t)en medicatie.

Zijn werk en inspanningen werden bekroond met verschillende prijzen en onderscheidingen. Hij werd gehoord als specialist door de Bijzondere Parlementaire commissie (cfr. supra). ² Zie canon 1387 en canon 1395 CIC

*Forced Resignation. In the past ten years several bishops throughout the world have been credibly accused of sexual molestation of children or minors. All have been allowed to resign their positions and retire as bishops in good standing. Although sexual molestation of a minor is a canonical crime, **no bishop has been subjected to any dearest or form of investigation of canonical process.** There have been other cases when a bishop has been ordered to submit his resignation for reasons not related to sexual abuse. In such cases the actual reasons are never disclosed.*

Opgroeien tijdens en na misbruik is voor hen zoals leven met een dagelijks verkeersongeval. Voor de pijn helpt geen kinesist. De hersenen leren het wegsplitsen, maar traumatische herinneringen stapelen hun archieven op in het lichaam.

Hun lichaam kon de pijn nooit vergeten, hoewel het iedere dag verder moest. Eerst moest er kracht gevonden worden om te ontwikkelen, om sterker te worden. Het leven moest de macht helpen kantelen, zodat de angst opnieuw onderdrukt te worden onder controle geraakte.

Bij de echtparen onder de slachtoffers, viel de secundaire victimisatie op van de partner. Uit de consultaties met de ouders zijn er aanwijzingen dat ook hun kinderen vaak met de gevolgen van het lijden geconfronteerd zijn.

Partners die behandeld werden met antidepressiva, slaapmedicatie waren wel bevraagd naar persoonlijke traumatische ervaringen of naar relationele spanningen. Maar er was bij hen zelden gedacht aan een traumatische impact op hun gezondheid n.a.v. de lange termijn gevolgen van de traumatische jeugdervaringen van hun echtgenoot of echtgenote. Vele van deze partners werden dikwijls pas na vele huwelijksjaren, en vaak nog in een crisismoment, ingelicht over de jeugd drama's van hun echtgenoot.

Sommige slachtoffers hebben als kind een andere priester ingelicht waar ze dachten op te kunnen rekenen, die hen daarop zelf misbruikt heeft.

4. De slachtoffers konden bovendien, ook na hun kindertijd en lang na het ophouden van de misbruiken zelf, omwille van hun psychische toestand en omwille van de structurele dekmantel die het kerkelijk instituut tot voor kort altijd heeft gevormd, nooit de feiten aan het licht brengen bij de (gerechtelijke) overheid.

Vooraf ook de cultuur van stilzwijgen opgelegd door de gezaghebbende en machtige katholieke kerk die hen gedurende jaren daadwerkelijk monddood maakte, en de angst die hen door het kerkelijk instituut werd ingeboezemd waardoor zij nooit de feiten hebben durven aangeven, weegt op mentaal vlak heel zwaar door.

Op grond van het bovenstaande is duidelijk dat de schade in hoofde van elk van de slachtoffers enorm is.

5. Pas ten gevolge van de totale omwenteling die in België op gang kwam na het aan het licht komen van de seksuele misdrijven die werden gepleegd door gewezen bisschop VANGHELUWE, vonden vele slachtoffers dan toch de moed en de maatschappelijke steun om zich burgerlijke partij te stellen in het lopende gerechtelijk onderzoek, waarbij velen klachten hebben neergelegd tegen hun respectieve aanranders, en tegen onbekenden wegens schuldig verzuim.

De bekentenissen van gewezen bisschop Mgr. VANGHELUWE inzake seksueel misbruik dat hij pleegde op zijn neef veroorzaakte immers op **23.04.2010** een maatschappelijke aardbeving.

6. De commissie ADRIAENSSENS - die begin 2010 werd opgericht nadat de commissieleden van de zogenaamde commissie HALSBERGHE⁴ hun ambt hadden neergelegd - bouwde nadien in geen tijd niet minder dan 475 dossiers op met aangiftes van seksueel misbruik binnen de pastorale relatie.

7. Na een klacht met burgerlijke partijstelling van mevrouw Godelieve HALSBERGHE (de ex-voorzitster van de zogenaamde commissie HALSBERGHE) wegens schuldig verzuim werd op **24.06.2010** een gerechtelijk onderzoek op gang gebracht dat wordt geleid door onderzoeksrechter dhr. DE TROY te BRUSSEL (dossier gekend onder referte 063/2010).

8. Het slachtoffer van de inmiddels gewezen bisschop dhr. VANGHELUWE had zelf op **04.04.2010** een gesprek opgenomen (op band), dat had plaatsgevonden tussen hemzelf en ex-Kardinaal DANNEELS en de inmiddels gewezen bisschop VANGHELUWE. Tijdens dat gesprek was door de ex-kardinaal aan het slachtoffer voorgesteld om voor de feiten die hem waren aangedaan vergiffenis te schenken, en om er geen ruchtbaarheid aan te geven en de oppensioenstelling van bisschop VANGHELUWE gewoon af te wachten.

Het slachtoffer liet, om uiteindelijk aan deze werkwijze van de kerk en aan de jarenlange geheimhouding en ontkenning van het nochtans bijzonder ernstig en alomtegenwoordig probleem ruchtbaarheid te geven, deze tapes publiceren in de pers (De **Standaard**,**28.08.2010**).

9. In de storm van maatschappelijke verontwaardiging lieten de Belgische bisschoppen op **19.05.2010** een pastorale brief publiceren, die ondermeer volgende schuldbekentenis inhoudt:

"We moeten bekennen dat kerkelijke verantwoordelijken de ernst van het misbruik van kinderen en de omvang van de aevolaen ervan onvoldoende hebben onderkend. Door te zwijgen werd voorrang gegeven aan de goede naam van het kerkelijk instituut of een kerkelijke persoon boven de waardigheid van het kind als slachtoffer. Daders kregen een nieuwe kans, terwijl slachtoffers door het leven gingen met kwetsuren die niet of nauwelijks konden genezen. Aan wie slachtoffer werden van misbruik vragen wil om vergeving, zowel voor het misbruik zelf als voor de onzorgvuldige behandeling ervan." (...)

⁴ Voluit "de Interdiocesane commissie voor de behandeling van klachten wegens seksueel misbruik in een pastorale relatie", opgericht begin 2000 door de overheden van de Katholieke Kerk van België, om de klachten op dat vlak te onderzoeken en te behandelen.

*"Tegelijk weten we dat de wortels van het misbruik dieper reiken dan de persoonlijke problematiek van individuele personen. **Seksueel misbruik in de kerk heeft ondermeer te maken met de manier waarop aezaa wordt uitgeoefend. Daarom moet de kerk eerlijk naar zichzelf durven kijken en vormen van gezagsuitoefening willen veranderen die mee aanleiding kunnen aeven tot het misbruik van kinderen.***

Dit zal zowel moed als nederigheid vragen, vooral van de bisschoppen en de andere verantwoordelijken in de kerkgemeenschap."

(Uit de pastorale brief van **19.05.2010**, uitgaande van de Belgische bisschoppen en diocesane administrators van BELGIË, en integraal gepubliceerd in diverse kranten, HLN).

10. Tijdens de plenaire vergadering van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers van **28.10.2010** hebben de heren Renaat LANDUYT (sp.a), Daniel BACQUELAINE (MR) en Christian BROTCORNE (cdH), de dames Sophie DE WIT (N-VA) en Karine LALIEUX (PS), de heer Raf TERWINGEN (CD&V), mevrouw Carina VAN CAUTER (Open Vld) en de heer Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen!) een voorstel ingediend om een bijzondere commissie op te richten overeenkomstig artikel 21, tweede lid, van het Reglement van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Dit parlementair initiatief strekte tot instelling van een bijzondere commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk, en kwam er nadat duidelijk werd dat er gedurende decennia een werkelijk doofpotbeleid werd gevoerd door de Katholieke Kerk betreffende de talrijke gevallen van seksueel misbruik binnen de pastorale sfeer.

Het voorstel werd onmiddellijk besproken in de plenaire vergadering en de bijzondere commissie werd nog diezelfde dag (28.10.2010) opgericht.

Na tal van hoorzittingen werd op **31.03.2011** door de dames Sophie DE WIT en Marie-Christine MARGHEM en de heren Raf TERWINGEN en Renaat LANDUYT een verslag uitgebracht (Doe 53 0520/002).

In het verslag wordt een uitgebreid overzicht gemaakt van het seksueel misbruik van minderjarigen binnen de Katholieke Kerk en de behandeling ervan door de kerkelijke overheid van 1960 tot vandaag.

Kernachtig komen in dit 483 pagina's tellende verslag volgende pertinente zaken naar voor, die het bovenstaande andermaal bevestigen:

*"Verschillende personen die werden gehoord, hebben aangegeven dat het krachtens het document *Crimen Sollicitationis* uit 1962 verboden zou zijn feiten van seksueel misbruik door priesters ter kennis te brengen van het gerecht. Een tekst met een gelijkaardige strekking werd al in 1922 opgesteld en uitgevaardigd..*

Het bewuste document is een geheime brief van het Heilig Officie (na Vaticanum II omgedoopt tot "Congregatie voor de Geloofsleer"), die is opgesteld door kardinaal Ottaviani, met het fiat van Johannes XXIII. Hij werd verzonden aan alle aartsbisschoppen en bisschoppen van België en overal ter wereld, maar verschillenden onder hen hebben voor de commissie verklaard dat zij van het bestaan ervan niets afwisten of er pas onlangs kennis van hadden gekregen. De titel is te verklaren doordat de brief gaat over de *crimen sollicitationis* die erin bestaat de biecht te misbruiken om seksuele avances te maken. De brief veroordeelt echter seksueel misbruik van minderjarigen door geestelijken, zowel via de biecht als op eender welke andere wijze.

(...)

Volgens Thomas Doyle legt die tekst géén stilzwijgen op, maar is hij tekenend voor de oude vertrouwelijkheidscultuur_aangaande die onderwerpen — met alle nadelige gevolgen van dien voor de slachtoffers.

Hij bevestigt dat die tekst tot in 2001 van toepassing is geweest, want bij de uitbrenging van de nieuwe tekst over de ernstige misdrijven, *De delictis gravioribus*, gaf kardinaal Ratzinger, die inmiddels Paus Benedictus de XVIde is geworden, aan dat die tekst in de plaats kwam van de tot dan toe geldende *Crimen sollicitationis*.

Volgens Doyle werd dat document officieel en in het geheim aan alle bisschoppen overal ter wereld verzonden en mochten zij het bestaan ervan niet onthullen, noch de inhoud ervan reproduceren of becommentariëren.

Om die redenen is het waarschijnlijk dat de huidige bisschoppen en canonspecialisten niets afwisten van die tekst. Het bestaan ervan moest namelijk worden verzwegen en mocht slechts geweten zijn door hen die de brief rechtstreeks hadden ontvangen.

(...)

Kortom: ook al is niet bewezen dat de tekst uit 1962 een complot beoogt om seksuele misdrijven van leden van de clerus toe te dekken, toch **blijkt er duidelijk een beleid of een hang naar geheimhouding uit. Het document is de vrucht van de natuurlijke cultuur die binnen de Kerk heerst.**

Op verzoek van de bijzondere Kamercommissie heeft de secretaris van het *Pontifici cum consilium de legum textibus* bevestigd dat de *Crimen sollicitationis* niet langer van kracht is. Voortaan geldt de *Sacramentorum sanctitatis tutela* van 2001, die werd gewijzigd in mei 2010." (...) (p.116-119 verslag: in vet en onderlijnd namens de slachtoffers)

"De *motu proprio "Sacramentorum sanctitatis tutela"* van Johannes-Paulus II van 30 april 2001 heeft bevestigd dat alleen de Congregatie voor de Geloofsleer bevoegd is voor de zwaarste misdrijven, meer bepaald de zedenmisdrijven.

Op 18 mei 2001 heeft een brief van kardinaal Ratzinger, toenmalig prefect van de Congregatie voor de Geloofsleer, met als opschrift *De delictis gravioribus* (de zwaarste misdrijven) het *Crimen sollicitationis* vervangen en de bisschoppen, die tot dusver de seksuele misbruiken jegens minderjarigen zelf mochten behandelen, ertoe verplicht ze na een voorafgaand onderzoek te melden aan de Congregatie, die ze ofwel zelf behandelt ofwel doorstuurt naar de bisschop, die zich er dan mee kan bezighouden.

De brief gaat over seksuele zonden ten aanzien van minderjarigen van minder dan 18 jaar en geeft aan dat in dat geval de tienjarige verjaring ingaat de dag waarop de betrokkene 18 jaar wordt.

d) De situatie na 2001

De kerkelijke overheid erkent haar verantwoordelijkheid als gevolg van de openbaarmaking van pedofiele handelingen en van het zwijgen ervan in verschillende landen."

(...)

(p.120-121 verslag)

"c) De houding van de Kerk

Misbruik van macht en gebrek aan empathie kenmerkten, aldus de commissie-Adriaenssens, de houding van de geestelijkheid wat seksueel misbruik betrof. De **Institutionele omgeving** was volgens haar **doorslaggevend**.

Bij opvoedkundige relaties, waarin het meeste misbruik heeft plaatsgevonden, speelt de **combinatie van een sterk hiërarchische structuur van educatieve aard, samen met de structuur van het kerkelijk gezag. Door die combinatie kon volgens professor Adriaenssens seksueel misbruik gemakkelijker veelvuldig voorkomen.**

Nog volgens professor Adriaenssens biedt **de Kerk dus de ideale dekmantel voor pedofilie**, aangezien de priesters zeer autonoom en zonder toezicht optreden.

Er heerste een gebrek aan empathie in een opvoedkundige omgeving waarin voor emotie volstrekt geen plaats was. Men behoorde gehoorzaamheid en onderwerping aan de dag te leggen en niet tegen de orders in te gaan. De term "seksueel misbruik" is immers niet relevant voor de ouders, die hun gedrag beoordelen op grond van een persoonlijke definitie van normaliteit. Bovendien hadden die jongeren vóór de feiten vaak geen enkele seksuele voorlichting gekregen.

Een andere institutionele risicofactor is dat "bepaalde categorieën van misbruikers zich aangetrokken konden voelen door **de macht en het aanzien die ze als geestelijke binnen de Kerk genoten**". Zo konden bepaalde mannen met persoonlijkheidsstoornissen, in hun rol van priester-leraar een **facade rond zich optrekken van eerbiedwaardige autoriteit en van onberispelijke moraliteit**.

Doordat de Kerk slechts op de gevallen van seksueel misbruik reageerde door te zwijgen, de betrokkenen over te plaatsen of de feiten te ontkennen, maakte de Instelling zich volgens professor Adriaenssens schuldig aan "Incestueuze passiviteit". Door die méér dan summiere oplossingen, zoals overplaatsing of het vragen van vergiffenis, konden die misdrijven gewoon blijven duren en zich zelfs verspreiden. Er zijn niet-misbruikers die de misbruikers helpen door te zwijgen, aldus nog professor Adriaenssens.

Die vorm van inactiviteit werd nog in de hand gewerkt "door het strakke regelgevend raamwerk dat de priesters een grote handelingsvrijheid biedt, zonder dat zij nauwlettend worden gesuperviseerd. Hetzelfde geldt voor de bisschoppen, die binnen hun diocese volkomen autonoom en onafhankelijk

functioneren⁵. De hoofdbekommering van de geestelijke overheid ten aanzien van het seksueel misbruik in de Kerk, was ervoor te zorgen dat de grote familie van gelovigen in stand kon worden gehouden. De vrees dat de Kerk schade zou worden berokkend, heeft geleid tot een attitude van ontkenning en stilzwijgen."

(...)

(p. 155 verslag: in vet en onderlijnd namens de slachtoffers)

"De commissieleden waren ook diep geschokt door de verhalen van het lijden dat de slachtoffers hadden meegemaakt en waarmee zij nog te kampen hadden. Sommige vragen zijn onbeantwoord gebleven, onder meer over de reële omvang van het fenomeen, over het feit dat er veel meer Nederlandstalige dan Franstalige slachtoffers zijn, over het hoge aantal mannelijke slachtoffers en over het "darknumber".

(...)

(p.159 verslag)

"De bijzondere commissie heeft derhalve dezelfde analyse kunnen maken als in diverse landen wereldwijd en kunnen vaststellen dat het proces om de Kerk in bescherming te nemen, vergelijkbaar was met dat wat voor de commissieleden werd verdedigd".

(p. 169 van het verslag: in vet en onderlijnd namens de slachtoffers)

11. Op **20.04.2011** deed gewezen bisschop VANGHELUWE, die toen kennelijk nog steeds vrij was om als geestelijke te gaan en te staan waar hij wilde en die vanwege de kerk nog steeds onderdak en levensonderhoud genoot, een TV- optreden waarin hij de feiten die hij pleegde opzichtens zijn neef op schandelijke wijze minimaliseerde, en waarin hij bovendien nog feiten bekende die hij pleegde ten opzichte van een andere neef.

Opnieuw ontstond naar aanleiding daarvan een storm van verontwaardiging in de pers en bij de publieke opinie, omdat andermaal de volstrekt gebrekkige en ontoereikende wijze waarop de kerk (en de Bisschop zelf) met het gegeven van seksueel misbruik omging, pijnlijk duidelijk werd.

12. Het is, ondanks al het voorgaande, op heden nog steeds niet duidelijk of thans een onderzoek en een sanctieprocedure door de Kerk werd opgestart naar de feiten gepleegd door gewezen bisschop VANGHELUWE. Mocht dit wel het geval zijn, dan betreft dit overigens een unicum in de geschiedenis van de Katholieke Kerk.

Bovendien blijft, ondanks de suggesties die door de Commissie in de schoot van het Parlement werden gedaan, tot op heden elk redelijk en concreet voorstel van de gedaagden of van de Katholieke Kerk, om een billijke schadevergoeding aan de slachtoffers te betalen, uit.

⁵ Slachtoffers betwisten dit beweerde 'volkomen autonoom en onafhankelijk handelen' van priesters en bisschoppen en zullen dit uitvoerig uiteenzetten in het deel in rechte.

IV. Toelichting over de (relevante) structuren binnen de kerk

Aangezien de dagvaarding ertoe strekt diverse prominenten van de Katholieke Kerk te dagvaarden, zien de slachtoffers er zich voorafgaandelijk toe genoodzaakt een aantal begrippen en/of hoedanigheden uit de katholieke wereld te verduidelijken⁶.

1. De structuren binnen de kerk en hun rechtspersoonlijkheid

1.1. *De Paus*

De Paus is zowel staatshoofd van Vaticaanstad, als hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk.

Hij is de bisschop van de Kerk van Rome, hoofd van het Bisschoppencollege, bezitter van de hoogste, volledige, onmiddellijke en universele gewone macht in de Kerk.

De Paus is tevens hoofd van de Heilige Stoel.

De huidige Paus Jozeph Ratzinger fungeerde vanaf 1981 tot 2005 als prefect van de Congregatie van de Geloofsleer, en werd vanaf 2005 paus.

Het is de centrale stelling van de slachtoffers dat de Paus de centrale figuur was - en is - die ervoor zorgde dat seksuele misbruiken door geestelijken in de doofpot werden gehouden, dat pedofiele daders konden ontkomen aan de greep van de burgerlijke rechtbanken, en dat de Paus zo de eindverantwoordelijkheid droeg (en draagt) voor de gevolgen ervan

De Paus wordt middels huidig exploit niet persoonlijk gedagvaard aangezien hij als Staatshoofd van Vaticaanstad immuniteit geniet.

Om deze reden wordt met de dagvaarding de Heilige Stoel gedagvaard⁷.

1.2. *De Heilige Stoel*

⁶ Zie Thomas DOYLE "*The relationship between the pope and a bishop*", en Geoffrey ROBERTSON ("*The case of the Pope*" Penguin, 2010) met recensie door dhr. Dirk VERHOFSTADT.

Zie de analogie met de Koning in BELGIË: om onrechtvaardigheden te vermijden kunnen burgerlijke procedures naar aanleiding van een onrechtmatige daad van de Koning worden ingesteld tegen de beheerder van de Civiele Lijst.

Op de site <http://www.katholiek.org/heiligestoel.htm> , leest men over de (internationale) status van de Heilige Stoel o.m. het volgende:

"De Heilige Stoel is het centraal bestuur van de Rooms-Katholieke Kerk.

De Heilige Stoel en Vaticaanstad zijn in het volkenrecht gescheiden begrippen, en zijn onlosmakelijk verbonden met de persoon van de paus, die zowel staatshoofd is van Vaticaanstad, als hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk.

Volgens het internationale recht is de Heilige Stoel een **soverein volkenrechtsubject**, net zoals ook alle nationale staten dat zijn. Het bijzondere is echter dat de Heilige Stoel **geen staat** is, maar het centrale bestuur van de Rooms-Katholieke Kerk.

De Heilige Stoel omvat weliswaar alle organen en instellingen die bij dat centrale bestuur betrokken zijn, maar **is formeel en uiteindelijk identiek met het Pauschap**.

Daarmee is dit het enige geval waarin niet een territoriale staat, maar een natuurlijk persoon, de Paus, volkenrechtelijke soevereiniteit bezit (andere staatshoofden en regeringsleiders zijn immers als persoon niet soeverein omdat ze slechts handelen in naam van hun land).

Als soeverein volkenrechtsubject onderhoudt de Heilige Stoel c.q. de Paus diplomatieke betrekkingen met bijna alle soevereine staten."

Op voormelde site leest men verder dat de Heilige Stoel internationaal op twee manieren kan optreden: namens Vaticaanstad en namens de Rooms-Katholieke Kerk.

"Namens Vaticaanstad:

De Heilige Stoel is dus zelf geen staat, maar oefent wel soeverein gezag uit over de staat Vaticaanstad. Anders gezegd: **de Paus is zelf persoonlijk soeverein en Vaticaanstad is het territorium waarover hij soeverein gezag uitoefent**.

Het is dus niet zo dat Vaticaanstad louter op zichzelf een soeverein staatje is. Vaticaanstad ontleent zijn soevereiniteit namelijk aan die van het Pauschap c.q. de Heilige Stoel.

Omdat de Heilige Stoel het soevereine gezag over Vaticaanstad uitoefent, worden de internationale en grensoverschrijdende aangelegenheden van Vaticaanstad door de Heilige Stoel behartigd.

Zo is de Heilige Stoel namens de staat Vaticaanstad bijvoorbeeld partij bij diverse verdragen inzake post en telecommunicatie en volledig lid van de Wereldpostunie (UPU), de Internationale Telecommunicatie-Unie (ITU) en de World Intellectual Property Organization (WIPO).

Omdat de Heilige Stoel het centrale bestuur is van de Rooms-Katholieke Kerk, wordt de Kerk voor haar internationale aangelegenheden door de Heilige Stoel vertegenwoordigd. **De Heilige Stoel is namelijk wel een soeverein volkenrechtssubject, maar de Katholieke Kerk als geheel niet.**

Namens de Rooms-Katholieke Kerk is de Heilige Stoel partij bij vele internationale verdragen en lid van of waarnemer bij vele internationale organisaties, waaronder de Verenigde Naties.

Onder internationaal recht wordt de Heilige Stoel, in tegenstelling tot Vaticaanstad, gezien en erkend als rechtspersoon."

In de VS zijn momenteel overigens twee zaken hangende tegen de Heilige Stoel (Doe v. Holy See & O'Bryan v. HolySee).

1.3. De Belgische Bisschoppenconferentie

De Bisschoppenconferentie van België is een permanent overlegorgaan binnen de rooms-katholieke Kerk van België waarin de bisschoppen, de hulpbisschoppen en titulaire bisschoppen van de Belgische kerkprovincie het gezamenlijke beleid van de kerkprovincie bepalen.

De Bisschoppenconferentie van BELGIË wordt voorgezeten door de aartsbisschop van MECHELEN-BRUSSEL, op heden mgr. Kardinaal⁸ André-Joseph LÉONARD.

De aartsbisschop en de bisschoppen overleggen er met een zekere regelmaat en bepalen er collegiaal het gezamenlijke beleid van de kerkprovincie⁹.

1.4. De Belgische Bisschoppen

De bisschoppen zijn de opvolgers van de apostelen.

Het woord bisschop komt van het Griekse woord 'episkopos' en betekent 'toezichthouder'. Een bisschop houdt dus toezicht over zijn bisdom en is samen met zijn medewerkers verantwoordelijk voor alles wat er in zijn bisdom gebeurt (bron: kerknet.be).

⁸ De kardinalen zijn de hoogste waardigheidsbekleders binnen de Kerk na de paus. Zij helpen en adviseren de Paus bij het bestuur van de Kerk (bron: www.kerknet.be).

⁹ Een **kerkprovincie** bestaat uit een aartsbisdom (geleid door een aartsbisschop) en een of meerdere bisdommen (of suffragaanbisdommen) onder leiding van een bisschop. De naam van het aartsbisdom is ook de **naam** van de kerkprovincie. Van dit kerkrechtelijke verband is de aartsbisschop het hoofd of metropoliet. (bron: www.kerknet.be).

Ze worden benoemd door de Paus en staan aan het hoofd van een bisdom.

De lokale bisschoppen hebben gezag over alle priesters in hun bisdom, alsook over de clerici die lid zijn van een orde en/of congregatie in hun bisdom.

De 'Belgische bisschoppen' en diocesane administrators van BELGIË schreven de pastorale brief d.d. 19.05.2010, inhoudende een duidelijke schuldbekentenis voor het in BELGIË over de jaren heen gevoerde wanbeleid met betrekking tot het seksueel misbruik binnen de pastorale relatie

1.5. URVENCOREB

De Unie van de Religieuzen in Vlaanderen (URV), en la Conférence des religieuses et des religieux en Belgique (COREB) zijn de koepelorganisaties van de religieuze congregaties en kloosterorden in Vlaanderen en Wallonië.

Zoals uit een officiële mededeling op de website van de URV blijkt, nemen zij een gezamenlijk standpunt in na overleg met de Bisschoppen(conferentie).

De schuldbekentenis van de Belgische Bisschoppen wordt door hen ook volmondig onderschreven.

2. De hiërarchie

13. Het is tevens onontbeerlijk om voorafgaandelijk de band tussen de Paus en de (Belgische) Bisschoppen, alsmede de band tussen de (Belgische) Bisschoppen en de priesters en leden van ordes/congregaties te kaderen.

2.1. *De band tussen de Paus en de (Belgische) Bisschoppen.*

14. Thomas P. DOYLE heeft aan deze band van ondergeschiktheid tussen de Paus en de Bisschoppen een volledige bijdrage gewijd¹⁰.

Als absolute leider van de katholieke kerk is de Paus de hoogste verantwoordelijke voor de misstappen die zijn ondergeschikten hebben begaan.

De Paus oefent **wel degelijk gezag en controle** uit over de handelingen van alle bisschoppen ter wereld, die door hem worden aangesteld, en die aan hem verantwoording verschuldigd zijn.

¹⁰*"The relationship between the pope and a bishop", Revised March 15, 2011.*

In die zin moet de Paus worden aanzien als aansteller (in Amerika zijn zelfs rechtszaken hangende waarin wordt aangevoerd dat de Heilige Stoel werkgever is) van elke priester ter wereld, en dus ook van elke priester die zich schuldig heeft gemaakt aan seksuele misdrijven ten opzichte van Belgische onderdanen zoals elk der slachtoffers.

Dit blijkt uit vele aspecten in de verhouding tussen de bisschoppen en de Paus, waaruit moet worden besloten dat:

- i) De Paus (of de Heilige Stoel) heeft onmiddellijk en exclusief gezag en macht over de voordracht, de benoeming, en het ontslag van de bisschoppen¹¹,
- if) Elke Bisschop oefent zijn ambt uit onder onmiddellijk toezicht van de Paus. Alhoewel de Paus niet dagelijks de activiteiten van een bisschop beheert, heeft hij wel de bevoegdheid daartoe.
- iii) Elke Bisschop handelt ten dienste van de Paus.
- iv) Elke bisschop weet dat hij volkomen afhankelijk is van de Paus voor de continuïteit van zijn functie en voor elke stap in zijn carrière.
Elke bisschop kan enkel en alleen door de Paus worden gestraft

2.2. Het gezag van de Bisschop over clerici lid van een orde en/of congregatie in zijn bisdom

15. Vooreerst hebben bisschoppen **gezag** over clerici die lid zijn van een orde en/of congregatie in hun bisdom.

Als een lid van een orde/congregatie een kerkrechtelijk of civielrechtelijk (strafrechtelijk) misdrijf pleegt of iets anders verkeerd doet dat schade toebrengt aan het pastorale welzijn van de leden van zijn bisdom, dan kan de bisschop dit melden aan de overste, en zelfs eisen dat de hogere overste het kwestieuze lid van de orde overplaatst en/of ontslaat. Als de hogere overste dit nalaat, dan heeft de bisschop het recht om zelf te handelen.

Het is volkomen foutief te stellen dat een bisschop geen gezag/autoriteit zou hebben over de leden van een religieuze gemeenschap (orde/congregatie) met zetel in zijn bisdom. De Bisschoppen hebben absolute autoriteit over alles wat religieuzen doen binnen het apostolaat en het beleid.

Als een clericus (een lid van een orde/congregatie) schade toebrengt aan een parochielid, dan dragen de overste van de orde en de lokale bisschop een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de toegebrachte schade.

¹¹ Zie bijvoorbeeld het ontslag dat ex-bisschop VANGHELUWE aanbood aan de Paus, en dat door hem effectief werd aanvaard.

2.3. Het gezag van de bisschop over elke priester in zijn bisdom¹²

16. **Canon 519** stelt: *"De pastoor is de eigen herder van de hem toevertrouwde parochie; hij oefent de pastorale zorg over de hem toevertrouwde gemeenschap uit onder het gezag van de diocesane bisschop, tot wiens deel aan het dienstwerk van Christus hij geroepen is, om voor die gemeenschap de verkondigingstaak, de heiligingstaak en de bestuurstaak uit te oefenen, ook met medewerking van andere priesters of diakens en met hulp van christengelovigen-leken, volgens het recht."*

Er zijn priesters die hun taken in de pastorale sfeer uitoefenen samen met de Bisschop in gezamenlijk overleg en onder zijn leiding en gezag (zie **canon 545**).

De bisschop heeft direct en compleet gezag over elke pastoraal werk dat in zijn bisdom wordt uitgevoerd, wat betekent dat de bisschop gezag heeft over eender welke priester (het speelt geen rol of deze officieel tot zijn bisdom behoort of niet en/of er slechts tijdelijk verblijft).

Het gevolg daarvan is dat elke bisschop ook verantwoordelijk (en aansprakelijk) is voor de priesters die in zijn bisdom verblijven.

V. Territoriale bevoegdheid

In casu werd(en) de extracontractuele fout(en) begaan door de prominenten van de Katholieke Kerk (zie punt B.2), en hebben deze fouten als gemeenschappelijk aspect dat de erdoor veroorzaakte schade is geleden in BELGIË.

De rechtbank te GENT is in casu territoriaal bevoegd aangezien:

1. De schade in hoofde van dhr. Verschueren persoonlijk werd geleden in het arrondissement Gent;
2. Minstens één van de gedaagde verweerders zijn woonplaats heeft in Gent.

VI. Basis voor de verantwoordelijkheid/aansprakelijkheid van de Kerk

17. Uit het voorgaande kan worden besloten dat de Bisschoppen en de Aartsbisschop (dus ook gewezen bisschop VANGHELUWE, die bovendien zelf sexuele misdrijven pleegde, en ex-kardinaal Danneels, die het opperste Kerkelijke gezag uitoefende in België in de relevante periode) elk hun eigen verantwoordelijkheid hadden om feiten die in hun bisdom werden gepleegd, op een

Zie de bijdrage van Thomas DOYLE, *Report d.d. 19.01.2011 in de zaak Schockling vs. Diocese ofPittsburg.*

zorgvuldige en correcte manier in te schatten en te behandelen, wat zij niet hebben gedaan (schending van art. 1382 BW).

Hetzelfde geldt voor de Hogere Oversten die over hun Orde of Congregatie verantwoordelijk waren.

De Heilige Stoel (met aan het hoofd ervan de Paus) draagt verantwoordelijkheid en kan aansprakelijk worden gesteld, enerzijds op basis van eigen fouten op grond van art. 1382 B.W. (verzuim om zelf in te grijpen en het geven van instructies waarvan men had moeten weten dat zij de misbruiken zouden laten voortduren en de schade zouden laten toenemen), en anderzijds op basis van zijn verantwoordelijkheid als aansteller en gezaghebber over de Bisschoppen, voor wiens fouten hij eveneens aansprakelijk is op grond van art. 1384 lid 3 B.W.

18. Het beleid op zich, dat stilzwijgen en geheimhouding voorschreef of minstens in de hand werkte, en preventie en hulp aan de slachtoffers niet organiseerde en integendeel bemoeilijkte en onmogelijk maakte, was manifest gebrekkig en foutief, en is bovendien voortdurend blijven aanhouden tot op heden, of minstens totdat zeer recent de publieke verontwaardiging daaromtrent (in BELGIË naar aanleiding van de bekentenissen van gewezen bisschop VANGHELUWE) is losgebarsten.

Zulks brengt onmiskenbaar de aansprakelijkheid in het gedrang van zowel de Heilige Stoel alsook van de Belgische Bisschoppen, en (op lager niveau) de Hogere Oversten.

19. Naast het manifest falende beleid van de Heilige Stoel en van de Conferentie van de Belgische Bisschoppen, staat het vast dat ook hun macht en bevoegdheid om "op het terrein" in de betrokken bisdommen en congregaties op te treden, en om te reageren op gemelde gevallen van seksueel misbruik op minderjarige kinderen door geestelijken, concreet op schrijnend foutieve wijze is ingevuld geworden.

Uit het parlementair verslag (dat gebaseerd is op een enorme hoeveelheid verzameld bewijsmateriaal, waaronder uiteraard ook het verslag van de Commissie Adriaenssens), maar ook uit de gepubliceerde brief van de Belgische Bisschoppen zelf, blijkt dat ook die macht en bevoegdheid absoluut niet op verantwoorde en zorgvuldige wijze werd ingevuld, en dat er opnieuw, ook door de casuïstieke beoordeling en afhandeling van de klachten door de Bisschoppen en Hogere Oversten, geen enkele daadwerkelijke bescherming of hulp is verleend aan de slachtoffers, noch handelingen zijn gesteld die het voortduren van misbruiken en het plegen van nieuwe misbruiken efficiënt hadden kunnen bestrijden.

Dat er in werkelijkheid sprake is geweest van een voortdurende, structurele en systematische onzorgvuldigheid bij de kennisname en beoordeling van seksuele misbruiken binnen de kerk, is

genoegzaam en zelfs op verbijsterend schrijnende wijze gebleken uit het bewijsmateriaal (o.a. het horen van vele getuigen) dat door de Parlementaire Commissie werd onderzocht.

22. Aangezien de Heilige Stoel en de Paus absolute autoriteit hebben over elke Bisschop, en de bevoegdheid hebben om desgewenst dagelijks de activiteiten van een Bisschop te controleren en te corrigeren, is het verzuim om bij de concrete behandeling van de gemelde gevallen van seksueel misbruik daadkrachtig en verantwoord efficiënt op te treden, ook rechtstreeks een (eigen) fout in hoofde van de Heilige Stoel en de Paus zelf.

Ook de Heilige Stoel kende immers het probleem, of had het minstens moeten kennen, en had zelf in vele dossiers rechtstreeks moeten ingrijpen en gepaste maatregelen opleggen.

23. In ieder geval, zelfs indien het verzuim (om op het terrein en in de concrete dossiers op zorgvuldige wijze alle logische en noodzakelijke maatregelen te nemen) niet als een eigen fout in hoofde van de Heilige Stoel zou worden beschouwd, dan is in ieder geval de aansprakelijkheid van de Heilige Stoel betrokken op basis van art. 1384 lid 3 B.W.

Volgens eensgezinde cassatierechtspraak bestaat de verhouding van ondergeschiktheid die het begrip aangestelde in de zin van art. 1384 lid 3 B.W. veronderstelt, van zodra een persoon zijn gezag en toezicht op de daden van een ander in feite kan uitoefenen.

VII. Begroting van de schade

Dhr. Verschueren treedt, zoals aangegeven in de aanhef van de dagvaarding, niet alleen op in eigen naam en voor eigen rekening maar tevens in hoedanigheid van bewindvoerder en lasthebber van een aantal slachtoffers van seksueel misbruik binnen de kerk.

Deze slachtoffers hebben dhr. Verschueren bij schriftelijke overeenkomst gevolmachtigd om als bewindvoerder in zijn naam doch voor hun rekening huidige vordering in te stellen en in rechte te verschijnen, omdat zij in eerste instantie niet wensen zelf openlijk als procespartij op te treden.

Dhr. Verschueren vordert dat de rechtbank vooreerst, bij tussenvonnis :

- de aansprakelijkheid van gedaagden zou vaststellen en bepalen ;
- gedaagden hoofdelijk, minstens in solidum, te veroordelen tot een provisionele schadevergoeding, naar billijkheid en ex aequo et bono door de rechtbank te bepalen
- de zaak vervolgens naar de bijzondere rol te verzenden, teneinde de slachtoffers, toe te laten om, desgevallend na opsplitsing van de zaak nadat de aansprakelijkheid zal zijn beoordeeld, in eigen naam in rechte te verschijnen en elk hun specifieke schade te begroten en te bewijzen.